

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA VANJSKE
POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 18.11.2015.
JOIN(2015) 50 final

**ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Preispitivanje Europske politike susjedstva

{SWD(2015) 500 final}

I. UVOD

Europska politika susjedstva (EPS) pokrenuta je 2004. radi učinkovitijeg pružanja potpore EU-a i poticanja stabilnosti, sigurnosti i napretka u najbližim graničnim zemljama EU-a. Iako EU i dalje ustraje na tim ciljevima, događanja posljednjih godina pokazala su potrebu za novim pristupom, određivanjem novih prioriteta i uvođenjem novih načina rada.

U posljednjih je 12 godina došlo do radikalnih promjena u velikom broju zemalja koje okružuju EU. Neki od pozitivnih pomaka su: lokalni su dionici poduzeli mjere za pokretanje reformi za postizanje vladavine prava, socijalne pravde i povećane odgovornosti, kao što se vidi na primjeru Nobelove nagrada za mir dodijeljene Tuniskom kvartetu. U isto su vrijeme, sukobi, rastući ekstremizam i terorizam, kršenja ljudskih prava i drugi izazovi u okviru međunarodnog prava te gospodarska previranja uzrokovali su znatne priljeve izbjeglica. Nakon arapskih ustanaka i jačanja skupine ISIL-a/Da'esh ti su priljevi ostavili trag na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi. Na istoku sve prodomnija ruska vanjska politika uzrokovala je kršenje suvereniteta, neovisnosti i teritorijalnog integriteta Ukrajine. Dugotrajni sukobi i dalje ometaju razvoj u regiji.

U međuvremenu, u središtu se pozornosti našla međuovisnost EU-a i njegovih susjeda. Sve veći broj izbjeglica stiže na granice Europske unije u potrazi za sigurnijom budućnošću. Energetska kriza istaknula je potrebu EU-a da surađuje sa susjedima u području energetske sigurnosti, uključujući diversifikaciju izvora energije, ruta i dobavljača. Izvršeni su teroristički napadi koji pogađaju EU i susjedstvo, primjerice nedavni bezočni teroristički napadi u Parizu 13. studenoga.

Trenutačnim preispitivanjem EPS-a nastoje se predložiti načini na koje EU i njegovi susjedi mogu izgraditi učinkovitija partnerstva u susjedstvu. Pritom će EU i dalje biti dosljedan svojim interesima koji uključuju promicanje univerzalnih vrijednosti. Stabilnost EU-a temelji se na demokraciji, ljudskim pravima te vladavini prava i gospodarskoj otvorenosti, a stabilizacija je u novom EPS-u osnovni politički prioritet.

Diferencijacija i veća zajednička odgovornost bit će obilježja novog EPS-a prepoznajući da pravila i standarde EU-a ne podržavaju sve zemlje partneri te odražavajući želje svake zemlje u pogledu naravi i usmjerenosti njezina partnerstva s EU-om.

EU ne može samostalno rješavati mnogobrojne izazove u regiji, a i njegov utjecaj je ograničen. Međutim, novim EPS-om pridonijet će se stvaranju uvjeta za pozitivan razvoj.

Preispitivanjem koje je predložio predsjednik Juncker i koje su zatražile države članice EU-a prikupilo se više od 250 odgovora na javno savjetovanje iz država članica, partnerskih vlada, institucija EU-a, međunarodnih organizacija, socijalnih partnera, civilnog društva, poslovnih subjekata, trustova mozgova, akademske zajednice i javnosti koji uvelike potvrđuju potrebu za promjenom EPS-a u pogledu sadržaja i metodologije.

Iako je perspektiva bližeg odnosa s EU-om za zemlje koje provode reforme upravljanja potaknula promjene u nekim zemljama, javna su savjetovanja pokazala da ostale zemlje partneri smatraju da su trenutačna praksa i politike previše obvezujuće te da dovoljno ne odražavaju njihove težnje. Savjetovanjem se nadalje utvrdila potreba za povećanjem

sudjelovanja zemalja partnera i država članica EU-a; jasnijim definiranjem suradnje i njezina težišta te potreba za većom fleksibilnosti kako bi se EU i zemlje partneri prilagodile stalno promjenjivim potrebama i okolnostima.

Tražiti će se učinkovitiji načini promicanja demokratskog, odgovornog i dobrog upravljanja, reforme pravosuđa gdje god postoji zajednička predanost uspostavi vladavine prava te zaštiti temeljnih prava. Otvorena tržišta i rast, uključiv gospodarski razvoj, a posebno mogućnosti za mlade istaknuti su kao ključni elementi stabilizacije društava u susjedstvu. Veća će se pažnja posvetiti energetskej sigurnosti i klimatskim politikama EU-a i zemalja partnera.

Staviti će se naglasak na jačanje suradnje s našim partnerima u pogledu reforme sektora sigurnosti, sprječavanja sukoba, politika borbe protiv terorizma i suzbijanja radikalizacije u skladu s međunarodnim pravom o ljudskim pravima. Nakon terorističkih napada u Parizu 13. studenoga više je nego ikada potrebna intenzivna suradnja s našim susjedima u tim područjima. Drugi prioriteti su sigurna i zakonita mobilnost te rješavanje problema nezakonite migracije, trgovanja ljudima i krijumčarenja.

U skladu s novim EPS-om dostupni će se instrumenti i resursi nastojati primijeniti na dosljedniji i fleksibilniji način. Osim toga, važno će biti da države članice pojačaju svoja nastojanja u poboljšavanju suradnje s našim susjedima. Isto će tako biti cilj uspostavljanje bliže suradnje s civilnim društvom i socijalnim partnerima.

Na regionalnoj razini, još više će se jačati Istočno partnerstvo u skladu s obvezama utvrđenima 2015. na sastanku na vrhu u Rigi. Unija za Mediteran može igrati važnu ulogu u poticanju suradnje među južnim susjedima. Prema potrebi, novim će se EPS-om sada nastojati uključiti ostali regionalni akteri izvan susjedstva u rješavanje regionalnih izazova.

Donošenjem Plana za održivi razvoj do 2030. i ciljeva održivog razvoja u Općoj skupštini UN-a te snažnom potporom EU-a za njegovu provedbu osigurao se transformativni politički okvir za suradnju sa zemljama partnerima. Nadalje, sadašnje je preispitivanje usko povezano s opsežnijom pripremom globalne strategije EU-a o vanjskoj i sigurnosnoj politici.

EU će tim i drugim mjerama nastojati učvrstiti EPS kao okvir za uređivanje odnosa sa svim zemljama partnerima u budućnosti.

II. STABILIZACIJA SUSJEDSTVA

EPS-om se uspostavlja dugoročan angažman sa susjedima EU-a, ali u njegovoj provedbi treba u obzir uzeti najhitnije potrebe. U sljedećih tri do pet godina stabilizacija je najhitniji izazov u mnogim dijelovima susjedstva. Uzroci nestabilnosti često nisu isključivo povezani s područjem sigurnosti. Svojim će pristupom EU nastojati sveobuhvatno rješavati uzroke nestabilnosti u raznim sektorima. Siromaštvo, nejednakost, percepcija nepravde, korupcija, slab gospodarski i socijalni razvoj te manjak prilika, a posebno za mlade, mogući su uzroci nestabilnosti koji povećavaju izloženost radikalizaciji. Novim EPS-om odlučno će se nastojati potaknuti razvoj gospodarstava i povećanje mogućnosti za lokalno stanovništvo. Politikama bi se trebalo osigurati da su partnerske zemlje mjesta gdje osobe žele graditi svoju budućnost te bi se trebao riješiti problem nekontroliranog kretanja osoba.

Tijekom javnog savjetovanja velik je broj dionika iz mnogih zemalja partnera izrazio čvrsto mišljenje da bi EU trebao povećati svoju suradnju s partnerima u sigurnosnom sektoru. Kao i u drugim područjima, revidiranim će se EPS-om omogućiti prilagođeni pristup suradnji na pitanjima vezanim uz sigurnost te će se aktivno osigurati da je naš sveobuhvatan angažman usmjeren rješavanju sukoba i u potpunosti usklađen s međunarodnim pravom, uključujući međunarodno pravo o ljudskim pravima. Novim EPS-om nastoje se spriječiti sukobi putem ranog upozoravanja i ranih preventivnih mjera te jačati u tom pogledu kapacitet zemalja partnera. Mjerama utvrđenim sadašnjom zajedničkom komunikacijom nastoje se ponuditi rješenja za jačanje otpornosti partnera EU-a na vanjske pritiske i njihove sposobnosti donošenja vlastitih suverenih odluka.

III. JAČE SUSJEDSTVO, JAČE PARTNERSTVO

Tijekom savjetovanja postavila su se dalekosežna pitanja o tome treba li zadržati EPS i u kojem obliku. Postignut je dogovor oko toga da:

- *Naši partneri imaju različite težnje: to bi se trebalo jasnije odražavati u našim odnosima.
- *U EPS-u bi se trebali odražavati interesi EU-a te interesi naših zemalja partnera.
- *U partnerstvima bi se trebao staviti naglasak na manje prioriteta.
- *Države članice bi trebale biti uključeniije u EPS.
- *Trebalo bi povećati odgovornost zemalja partnera.

Većina je sugovornika u savjetovanju o EPS-u izrazila želju za određenom vrstom zajedničkog političkog okvira za istočno i zapadno susjedstvo. Međutim, izražena je jasna potreba za promjenom, s prilagođenijim i diferenciranijim partnerstvima između EU-a i svih njegovih susjednih partnera kako bi se obuhvatile različite ambicije, sposobnosti i interesi.

Ako zemlja partner na temelju zajedničkih vrijednosti želi uspostaviti bliže odnose s EU-om, suradnja će se razvijati na postojećim temeljima. Gruzija, Republika Moldova i Ukrajina opredijelile su se na temelju nove generacije sporazuma o pridruživanju / području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine za političko pridruživanje i gospodarsku integraciju s EU-om. Maroko koristi pogodnosti naprednog statusa u odnosima s EU-om, a Tunis uživa povlašteno partnerstvo. EU će surađivati s tim partnerima u svrhu daljnjeg razvoja odnosa i povećanja koristi za obje sporazumne stranke. Kako bi poticao ta partnerstva, EU bi trebao zemljama partnerima pružiti više prilika za politički dijalog na ministarskoj razini.

EU predlaže pokretanje nove faze u suradnji s partnerima 2016. savjetujući se o budućoj naravi i usmjerenosti partnerstva. Očekuje se da će nastati novi oblici odnosa kojima će se omogućiti veći osjećaj odgovornosti obiju stranaka. EU je spreman raspraviti mogućnost zajedničkog određivanja partnerskih prioriteta čime bi se omogućilo usmjeravanje svakog odnosa prema zajedničkim interesima.

Pristupom temeljenim na poticajima („više za više”) potaknule su se, gdje god su se partneri na to obvezali, reforme u području dobrog upravljanja, demokracije, vladavine prava i ljudskih prava. Međutim, bez političke volje to se ne pokazuje dovoljno snažnim poticajem za provođenje reforme. U tim će slučajevima EU potražiti učinkovitije načine postizanja

temeljnih reformi s partnerima, uključujući suradnju s dionicima iz civilnog, gospodarskog i socijalnog sektora.

Više neće postojati jedinstven skup izvješća o napretku za sve zemlje istovremeno. Umjesto toga, EU će nastojati razviti novi način ocjenjivanja stavljajući poseban naglasak na postizanje ciljeva dogovorenih sa zemljama partnerima. Tim će se izvješćima pravovremeno osigurati temelji za političku razmjenu stajališta sa zemljama partnerima na odgovarajućim sastancima na visokoj razini, primjerice vijećima za pridruživanje/suradnju. Prilagodit će se okvir izvješćivanja za one zemlje partnere koje žele staviti naglasak na manji broj strateških prioriteta. Pored izvješćivanja po državama, postojat će redovita izvješća kojima će se pratiti razvoj u susjedstvu. Tim će se izvješćima obuhvatiti elementi predviđeni Uredbom o Europskom instrumentu za susjedstvo, uključujući informacije o temeljnim slobodama, vladavini prava, jednakosti spolova i pitanjima ljudskih prava.

Novim će se EPS-om staviti naglasak na usklađeniji napor EU-a i država članica. EU je utjecajnije ako dijeli zajednički pristup i prenosi jedinstvenu poruku. Zemljama partnerima nudi više ako koristi svoja sredstva na strateški i dobro koordinirani način. Stoga će Vijeće i države članice, uz rasprave sa zemljama partnerima, imati znatniju ulogu u određivanju prioriteta i poticanju njihove provedbe. To će uključivati zajedničko programiranje. Pozvat će se države članice da preuzmu ulogu vodeće zemlje partnera u određenim inicijativama ili da podrže određene reformske napore.

Komisija i Visoka predstavnica redovito će izvješćivati Europski parlament, Europski gospodarski i socijalni odbor te Odbor regija o provedbi novog EPS-a.

IV. DOBRO UPRAVLJANJE, DEMOKRACIJA, VLADAVINA PRAVA TE LJUDSKA PRAVA

Savjetovanjem se utvrdilo vrlo čvrsto stajalište da bi EU u okviru EPS-a trebao poticati i promicati univerzalne vrijednosti. Utvrdilo se i da metode kojima se trenutačno koristi jedni smatraju neučinkovitim, a drugi preprekama za ravnopravno partnerstvo.

- *EU ustraje na promicanju dobrog upravljanja, demokracije, vladavine prava i ljudskih prava.
- *EPS-om će se nastojati pronaći učinkovitiji načini promicanja reformi sa svim zemljama partnerima u zajednički dogovorenim okvirima.
- *EPS-om će se više podržavati civilno društvo.

Osiguravanje vladavine prava te neovisnih i učinkovitih pravosudnih sustava bit će i dalje prioritet EU-a. To su ključni elementi za postizanje socijalne i gospodarske stabilnosti, stvaranje povjerenja u državne institucije te pružanje pravne sigurnosti. Neovisno, transparentno i nepristrano pravosuđe koje ne podliježe političkom utjecaju te kojemu svi imaju jednak pristup, zaštita ljudskih prava, jednakost spolova, zabrana diskriminacije te puna primjena prava i dalje će biti ciljevi EU-a i svih njegovih zemalja partnera. Odgovorna javna uprava na središnjoj i lokalnoj razini ključna je za demokratsko upravljanje i gospodarski razvoj. Stoga je neophodna reforma javne uprave. To uključuje jačanje demokratskih i neovisnih institucija; razvoj lokalnih i regionalnih nadležnih tijela; depolitizaciju civilne službe, razvoj e-uprave te povećanje institucijske transparentnosti i odgovornosti. EU će

podržati povećanje kapaciteta zemalja partnera u pogledu razvoja politike, pružanja usluga i upravljanja javnim financijama te će podržati rad nacionalnih parlamenata.

Trebaju se provesti učinkovite mjere borbe protiv korupcije, većinom u pogledu njezina sprječavanja, u vezi s javnom nabavom velikih razmjera, (re)privatizacijom, reformom poduzeća u državnom vlasništvu ili pod nadzorom države te sličnim područjima koja su vrlo izložena korupciji, među ostalim podupiranjem ključne uloge civilnog društva.

U skladu s Ugovorom o Europskoj uniji i Akcijskim planom EU-a za ljudska prava i demokraciju, EU će nastaviti suradnju s partnerskim vladama, civilnim društvom i građanima na rješavanju pitanja ljudskih prava i demokracije, uključujući izborne postupke. Promicat ćemo i braniti univerzalnost i nedjeljivost svih ljudskih prava u domaćim politikama i u partnerstvima s državama iz svih regija.

EU će pokrenuti uključiv dijalog sa svim zemljama partnerima o pitanjima ljudskih prava i demokracije, među ostalim i u područjima u kojima se iskustva možda razlikuju. Ljudska prava i demokracija u zajednički dogovorenim oblicima i dalje će biti na dnevnom redu našeg političkog dijaloga sa svim zemljama partnerima. Pružit će se potpora civilnom društvu.

Posebna će se pažnja posvetiti provedbi Akcijskog plana za jednakost spolova 2016. – 2020.¹ kojim bi se trebalo obuhvatiti programiranje Europskog instrumenta za susjedstvo te podupiranjju partnera EPS-a u ispunjavanju svojih obveza povezanih s jednakošću spolova i osnaživanjem i obrazovanjem djevojčica i žena, a u skladu i s univerzalnim Planom za 2030. Naglasak će se staviti na osiguravanje fizičkog i psihološkog integriteta djevojčica i žena, promicanje socijalnih i gospodarskih prava te osnaživanja žena i djevojčica, njihova pristupa pravosuđu, obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti te ostalim socijalnim službama, jačajući njihov glas i sudjelovanje u politici te mijenjajući institucijsku kulturu u svrhu ispunjenja tih obveza.

EU će nastojati podupirati sposobnost građana da od vlada zahtijevaju odgovornost te povećavati pluralizam, neovisnost i stručnost lokalnih medija pomažući da služe kao forumi za javnu raspravu te pokretači promjene u partnerskim zemljama. Trebalo bi se promicati i slobodno korištenje internetom.

Civilno društvo na podnacionalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini trebalo bi se dodatno podržavati putem direktnih sredstava i olakšavanjem sudjelovanja drugih organizacija. Po tom pitanju Europska zaklada za demokraciju može imati važnu ulogu. EU bi trebao podržavati razvoj kapaciteta stručnjaka civilnog društva i vodstvo u susjedstvu s pomoću programa, primjerice stipendija civilnog društva, prepoznajući pritom važnost uloge mladih.

U mnogim susjednim zemljama etnički, vjerski i kulturni identiteti i tradicije imaju važnu ulogu u načinu na koji društvo funkcionira. Tijekom javnog savjetovanja, dionici su spomenuli te čimbenike i zatražili dopuštenje EU-a za veće sudjelovanje. EU bi stoga trebao povećati sudjelovanje odgovarajućih članova civilnog društva u najširem smislu te socijalnih partnera.

¹ 13201/15 Zaključci Vijeća 26. listopada 2015.

V. PREDLOŽENI ZAJEDNIČKI PRIORITETI ZA SURADNJU

V.1 GOSPODARSKI RAZVOJ ZA STABILIZACIJU

Zemlje partneri koji su odgovorili na savjetovanje prepoznali su u EU-u važnog partnera za gospodarski razvoj i modernizaciju, ulaganje te povećanje mogućnosti zapošljavanja mladih. To je povezano s rastućim interesom za mobilnost i mogućnosti putovanja i rada u EU-u.

Gospodarski i socijalni razvoj trebao bi biti u središtu doprinosa EU-a stabilizaciji susjedstva i izgradnji partnerstava.

Poboljšavanje gospodarskog upravljanja, povećanje fiskalne stabilnosti i podrška strukturnim reformama za povećanje konkurentnosti te uključivog rasta i socijalnog razvoja ključni su elementi povećanja gospodarske otpornosti u zemlji. Prioriteti u susjedstvu su makroekonomska stabilnost i gospodarska reforma koje će EU i dalje znatno podupirati programima makrofinancijske pomoći. EU bi trebao promicati izgradnju kapaciteta te pružiti nove prilike za osposobljavanje čime će se pomoći novoj generaciji javnih službenika da osiguraju učinkovito i uključivo gospodarsko upravljanje te da postignu održive socijalne rezultate. Drugi su ključni aspekti gospodarska modernizacija, poticanje inovacija, stvaranje radnih mjesta, poboljšanje vještina te promicanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Mnogi postojeći te neki novi instrumenti mogu se učinkovitije primijeniti u svrhu stvaranja boljih uvjeta za zapošljavanje i rast. EU bi trebao poboljšati suradnju s međunarodnim financijskim institucijama, posebno s Europskom investicijskom bankom, Europskom bankom za obnovu i razvoj, Svjetskom bankom, Međunarodnim monetarnim fondom te ostalim odgovarajućim međunarodnim organizacijama u pogledu razvoja privatnog sektora te inicijativa kojima se promiče održivi razvoj i zapošljavanje te poboljšavaju životni uvjeti građana. Nadalje, u svrhu iskorištavanja dodatnih resursa i povećanja učinka potpore EU-a, trebalo bi promicati mjere za jačanje partnerstava u privatnom sektoru te povećati korištenje inovativnih pristupa, primjerice kombiniranjem bespovratnih sredstava i zajmova.

TRGOVINA

Savjetovanjem se utvrdilo da je pristup tržištu i dalje vrlo važan, ali potrebna je veća fleksibilnost u pogledu trgovinskih sporazuma.

*Usmjerenost prema stvaranju gospodarskog područja s onima koji potpišu Sporazum o području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine

*Slobodniji i fleksibilniji trgovinski sporazumi za one koji ga ne potpišu

Jamčenje pristupa tržištu EU-a dosadašnji je ključan instrument za promicanje napretka. Neki su se susjedi opredijelili za blisku gospodarsku integraciju u EU. Potpisana su tri sporazuma o području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine s istočnim partnerima (s Ukrajinom, Republikom Moldovom i Gruzijom) kao dio sporazuma o pridruživanju. U južnom se susjedstvu pregovara sporazum o području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine s Marokom dok su pregovori s Tunisom tek započeti. EU će podržati pregovore u tijeku s južnomediterranskim zemljama partnerima, među ostalim putem diferenciranog, postupnog i asimetričnog pristupa utemeljenog na zajedničkim prioritetima. EU će podržati reforme u

zemljama susjedstva usmjerene prema provedbi sporazuma o pridruživanju / području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine te drugih bilateralnih sporazuma.

Potpuna i učinkovita provedba tih sporazuma ključan je prioritet zemalja partnera sporazuma o pridruživanju / području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine. Ona će potaknuti reforme i održiv razvoj. U skladu sa sastancima na vrhu Istočnog partnerstva u Vilniusu 2013. i Rigi 2015., provedbom sporazuma o pridruživanju / području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine te reformama zemlje partneri približit će se međunarodnim standardima te zakonodavstvu i standardima EU-a. To će dovesti do postupne gospodarske integracije zemalja partnera u unutarnje tržište EU-a, a time i do stvaranja gospodarskog područja. Poželjna je takva ambiciozna dugoročna vizija gospodarske integracije između zemalja partnera i EU-a. Njome će se pridonijeti i ostvarivanju dugoročnog cilja o širem području gospodarskog napretka na temelju pravila Svjetske trgovinske organizacije te suverenih odluka diljem i izvan Europe.

Međutim, neke zemlje partneri trenutačno ne žele slijediti takav model. Za one koji ne žele sudjelovati u pregovorima o potpisivanju sporazuma o području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine nastojat ćemo zajedno pronaći privlačne i realistične alternative za promicanje integracije i jačanje trgovinskih i ulagačkih odnosa koji odražavaju zajedničke interese. EU će onima koji se ne odluče uključiti u sve sektore ponuditi više fleksibilnosti gdje god je to moguće, sa slobodnijim mogućnostima, nadilazeći postojeće povlaštene i nepovlaštene trgovinske sporazume.

Primjerice, sporazumima o pridruživanju / području produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine predviđa se mogućnost potpisivanja sporazuma o ocjenjivanju sukladnosti i prihvaćanju kojim se omogućuje slobodna trgovina industrijskim proizvodima u određenom sektoru. Sporazumi o ocjenjivanju sukladnosti i prihvaćanju mogu biti prikladni i drugim zemljama EPS-a čijim se ugovornim odnosima predviđa usklađivanje u području tehničkih propisa, standarda i ocjene sukladnosti.

EU i dalje ustraje na poticanju trgovine među EU-om, zemljama partnerima EPS-a i njihovim trgovinskim partnerima.

GOSPODARSKA MODERNIZACIJA I PODUZETNIŠTVO

*Podupiranje reformi radi uspostave boljeg poslovnog i ulagačkog okruženja*Podupiranje rasta podržavanjem malih i srednjih poduzeća*Podupiranje rasta modernizacijom postojećih sektora te proširivanjem na nove sektore

EU će putem gospodarskog dijaloga, političkog savjetovanja te mobilizacijom financijskih sredstava podupirati zemlje partnere u modernizaciji njihovih gospodarstava u svrhu pametnog i održivog razvoja. Promicat će bolje poslovno okruženje te reforme kojima se omogućuje povećanje ulaganja te stvaranje novih i boljih radnih mjesta. Staviti će naglasak i na podupiranje sektora malih i srednjih poduzeća koji je glavni pokretač zapošljavanja, a kojeg se već podupire u okviru instrumenta područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine, prvenstveno poboljšavanjem pristupa financijama i informacijama. Trebale bi se poticati i podupirati reforme za poticanje gospodarskog i socijalnog razvoja, primjerice razvoj vještina, socijalna zaštita, obrazovanje, pristup vodi i zdravstvenoj zaštiti.

Istraživanje, znanost i inovacije ključni su za stvaranje kvalitetnih i održivih radnih mjesta u susjedstvu te bi se prema tome trebali poticati gospodarska modernizacija i raznovrsnost olakšavanjem povećanog sudjelovanja susjednih zemalja u inicijativama EU-a, primjerice u programima Europska poduzetnička mreža, Obzor 2020. te Program za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća, povezivanjem s GÉANT-om te promicanjem koncepta „pametne specijalizacije” razvijenog u okviru regionalne politike EU-a o oblikovanju istraživačkih i inovacijskih strategija. Trebao bi se poticati razvoj Zajedničkog prostora za znanje i inovacije između EU-a i istočnog i zapadnog susjedstva s pomoću znanstvenih dokaza u svrhu stvaranja radnih mjesta utemeljenih na znanju i privlačenja ulagača u inovativna poduzeća u EU-u i susjedstvu. EU će nastaviti usklađivati i integrirati zajedničke prioritete u području istraživanja i inovacija zajedničkim programima, primjerice partnerstvom za istraživanje i inovacije na mediteranskom području (PRIMA) te pridruživanjem susjeda Obzoru 2020.

Poljoprivreda je glavni izvor radnih mjesta u mnogim zemljama partnerima te bi EU trebao i dalje podupirati održive i uključive politike i ulaganja u modernizaciju tog sektora te po potrebi proširivanje na druge aktivnosti koje stvaraju dohotke u ruralnim područjima. EU će podupirati gospodarstvo s učinkovitijom uporabom resursa rješavanjem izazova vezanih uz okoliš, primjerice smanjivanje prirodnih resursa ili utrka za njima. Slično tome, EU bi trebao pridonijeti razvoju pomorskog gospodarstva te istovremeno surađivati na zajedničkoj viziji održivog korištenja zajedničkim morima.

Trebala bi se pojačati podrška digitalnom gospodarstvu u svrhu usklađivanja digitalnih okruženja između EU-a i njegovih susjeda. Time će se stvoriti radna mjesta, rast i inovacije, a osobito na korist mladih u pogledu mogućnosti obrazovanja i zapošljavanja, lokalno ili na daljinu, te otvaranja poduzeća s niskim početnim kapitalom.

ZAPOŠLJAVANJE I ZAPOŠLJIVOST NAGLASAK NA MLADIMA

*Naglasak na radnim mjestima i vještinama, posebno u pogledu mladih*Jačanje podrške programu Erasmus +*Novi naglasak na stručno osposobljavanje*Novi poticaji za protok mozgova

EU može pomoći u poboljšavanju zapošljivosti lokalne radne snage te u usmjeravanju napora na razvoj vještina i sposobnosti te stvaranje prilika, posebno za mlade osobe. Tom bi se pomoći trebalo obuhvatiti poticanje izvanškolskog obrazovanja („neformalnog učenja”), olakšavanje pristupa osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju, suzbijanje nepismenosti te osiguravanje razvoja vještina i osposobljavanja kroz rad. EU će znatno povećati raspon sudjelovanja susjednih zemalja partnera u programu Erasmus +, uključujući višu razinu financiranja. Posebna bi se pažnja trebala posvetiti olakšavanju sudjelovanja ustanova visokog obrazovanja iz konfliktnih regija u programu Erasmus +.

EU će poticati mobilnost u svrhu strukovnog obrazovanja i stručnog osposobljavanja kako bi se pružila veća podrška u tom ključnom području. EU će podupirati i mobilnost pripravnika iz Europe i susjednih zemalja koji nastoje steći radno iskustvo u inozemstvu.

EU će se savjetovati sa zemljama partnerima o uspostavi povjerenstva za zapošljavanje i zapošljivost mladih u okviru Istočnog partnerstva. EU će poticati i razmjene politika o obrazovanju, osposobljavanju i mladima među južnomediteranskim zemljama unutar postojećih foruma za suradnju u regiji. EU će pozvati Europsku zakladu za osposobljavanje na preuzimanje aktivne uloge po tom pitanju.

EU će podupirati politike usmjerene prema usklađivanju vještina i potreba tržišta rada, poboljšavanju suradnje između akademske zajednice i industrijskog sektora te razvoju vještina kojima se povećava zapošljivost učenika i studenata na održiva radna mjesta utemeljena na znanju te će promicati programe poticaja kako bi se osobe koje su se obrazovale ili stjecale vještine u EU-u vratile u svoje zemlje.

PARTNERSTVA ZA RAST

*Razvoj partnerstva kojima će se podržati ulaganje i gospodarska modernizacija
*Veće sudjelovanje privatnog sektora u svrhu povećavanja ulaganja i reformi
*Nova savezništva privatnog sektora, EU-a, država članica i međunarodnih financijskih institucija koja će podupirati strategije za razvoj, zapošljavanje ili mlade

EU će s onim zemljama partnerima koje to žele razviti horizontalna partnerstva za podupiranje rasta, zapošljavanja i gospodarsku modernizaciju. Time će se ujediniti javni i privatni sektor, EU i zainteresirane države članice, međunarodne financijske institucije i ostale zemlje partneri koje mogu pomoći da se zemlja razvija u skladu sa strategijom pametne specijalizacije.

EU će posebno poticati poduzetnike da izravno surađuju sa zemljama partnerima u susjedstvu. Gospodarske diplomatske misije u zemlje partnere EPS-a trebaju se sustavnije provoditi učinkovitije potičući europsko poslovanje na promicanje trgovine i ulaganja u susjedstvu. Nadalje, takvim će se misijama omogućiti da susjedi uz odgovarajuće zemlje partnere dobiju praktičnu podršku u pogledu određenih izazova gospodarskog razvoja, uključujući jačanje svojih temeljnih vještina i proširivanje raspona svoje gospodarske aktivnosti.

PROMET I POVEZANOST

Savjetovanjem se utvrdilo da je podrška za veću povezanost ključno područje suradnje.
*Širenje osnovne mreže TNT-T-a na istočne zemlje partnere
*Određivanje regionalnih mreža na jugu koje se trebaju obuhvatiti smjericama TEN-T-a

Suradnjom na prometnoj povezanosti i telekomunikacijama doprinosi se gospodarskom razvoju zemalja partnera te se njome može koristiti kao sredstvom za poticanje dijaloga i pokretanje regionalne suradnje među njima. Na istoku, siguran i održiv prometni sustav, povezan s transeuropskom prometnom mrežom (TEN-T) ključan je za promicanje gospodarskog rasta između susjednih zemalja partnera i EU-a. EU bi stoga trebao proširiti osnovne mreže TEN-T-a na istočne zemlje partnere te u suradnji s međunarodnim financijskim institucijama i drugim zemljama partnerima poticati potrebno ulaganje u tu proširenu mrežu.

Na jugu bi se trebala provesti regulatorna konvergencija i usklađivanje u skladu s regionalnim akcijskim planom za promet 2014. – 2020. rješavajući pitanja pomorskog, zračnog, cestovnog i gradskog prijevoza. U isto vrijeme EU bi trebao odrediti prioritete regionalne

infrastrukture te pripremiti informativne zemljovide buduće transmediteranske prometne mreže.

Poticat će se korištenje zajedničkim zračnim prostorom provedbom sporazuma koji su se dosad potpisali sa Gruzijom, Izraelom, Moldovom i Marokom (te uskoro i s Ukrajinom) te pregovaranjem o novim sporazumima. EU bi trebao pomoći zemljama partnerima da iskoriste potencijale morskih autocesta s boljom lučkom infrastrukturom i povezanim uslugama.

Nadalje, EU će nastojati postići usklađivanje u pogledu telekomunikacija s našim zemljama partnerima putem regionalnih grupa regulatora na istoku i jugu te daljnju suradnju sa zainteresiranim zemljama partnerima u području svemira.

ENERGETSKA SIGURNOST I KLIMATSKE POLITIKE

Savjetovanjem se utvrdilo da se suradnji na području energije treba posvetiti veća pažnja u EPS-u, kao sigurnosnoj mjeri (energetska suverenost) te kao sredstvu održivog gospodarskog razvoja

*Podupiranje veće energetske neovisnosti podrškom diversifikaciji izvora energije, boljoj suradnji na energetske učinkovitosti te prijelazu na gospodarstvo s niskom razinom ugljika

*Novi okvir za suradnju sa zemljama partnerima izvan susjedstva

U cilju izgradnje otpornije energetske unije, s ambicioznim klimatskim politikama u središtu, EU nastoji poboljšati svoj dijalog o energiji sa susjednim zemljama u energetske sektoru, reforme energetske tržišta te promicanje održive energije. EU se snažno oslanja na susjedstvo u pogledu sigurne, zaštićene i predvidljive proizvodnje energije i njezina transporta te stoga treba poboljšati svoj dijalog sa zemljama partnerima o energetske sigurnosti i održivoj proizvodnji. Isto tako, energija je ključan element stabilnog razvoja i otpornosti samih zemalja partnera.

Neke zemlje partneri imaju znatan ili potencijalno znatan prihod od energetske izvora ili od svojeg položaja kao tranzitne zemlje. Međutim, gospodarska stabilnost svih zemalja partnera ovisi o održivoj ravnoteži između njihove energetske potrošnje i profila njihove opskrbe energijom i njezine proizvodnje. Neke zemlje partneri na istoku izložene su pretjeranoj ovisnosti o određenim dobavljačima te je stoga povećanje suverenosti diversifikacijom svojih izvora njihov ključan interes. EU će i dalje podupirati takve napore. Druge zemlje partneri na jugu suočavaju se i s izazovima u upravljanju rastućom potražnjom za energijom.

Inicijative poput uspostavljanja suprotnog protoka plina u Ukrajini, dovršavanje južnog plinskog koridora te što bolja uporaba novih otkrića u području energije uz istovremeno ocjenjivanje i sprječavanje potencijalnih rizika važne su za postizanje paneuropske energetske sigurnosti.

Pojačanom suradnjom na energetske učinkovitosti, obnovljivim izvorima energije, upravljanje potražnjom te sustavno djelovanje u svrhu smanjenja klimatske promjena i prilagođavanju njima pridonijet će se razvoju učinkovitijih, konkurentnijih, otpornijih i stabilnijih gospodarstava uz istovremeno povećanje energetske suverenosti i smanjenje emisija. U svrhu postizanja tih ciljeva, važno je poticati potpunu provedbu očekivanog klimatske sporazuma u Parizu i njegovih daljnjih nadogradnji koje posebno uključuju

obveze naših partnera. EU će nastojati razmijeniti najbolje prakse i započeti zajednička istraživanja, među ostalim o ukidanju subvencija za fosilna goriva, uvesti okvire za praćenje, izvješćivanje i provjeravanje emisijskih jedinica, uključujući dugoročno, te sustave trgovanja emisijama koji bi se, kada se pripreme, mogli povezati sa sustavom EU-a za trgovanje emisijama.

U svrhu povećanja mogućnosti za ulaganje i trgovinu, EU će putem energetske zajednice potaknuti punu integraciju energetskog tržišta s Republikom Moldovom, Ukrajinom i Gruzijom EU bi trebao nastojati postići i regulatorno usklađivanje s ostalim zemljama partnerima u sektorima od zajedničkog interesa. EU će zemljama partnerima iz južnog susjedstva ponuditi prilagođenu suradnju u svrhu promicanja proizvodnje, distribucije, trgovine i učinkovite potrošnje energije. Kao početni korak, EU će surađivati sa zainteresiranim zemljama partnerima i Međunarodnom agencijom za energetiku u svrhu provođenja sveobuhvatnih preispitivanja energetske politike zemlje, uključujući popis prepreka energetskim ulaganjima te određivanje prikladnih reformi.

EU će podupirati podregionalnu suradnju prikladnu za istočni Mediteran, države Magreba i južni Kavkaz. Izvan susjedstva, trebalo bi se koristiti novim tematskim okvirom u svrhu razvijanja suradnje sa zemljama partnerima, primjerice Turskom, Kazahstanom, Turkmenistanom, a moguće i s Irakom i Iranom. Time će se olakšati transregionalna suradnja i ulaganje po tim pitanjima nadograđujući uspješne inicijative, primjerice INOGATE. Kada uvjeti budu povoljni, EU bi mogao razmotriti ponovno definiranje okvira energetskog odnosa s Rusijom na temelju međunarodnog i europskog prava.

V. 2. DIMENZIJA SIGURNOSTI

Savjetovanjem se utvrdilo da postoji vrlo raširena potreba stavljanja većeg naglaska na sigurnost u EPS-u kako bi zemlje partneri postale otpornije na trenutačne prijetnje. Novim naglaskom na sigurnost povećat će se raspon područja suradnje u okviru EPS-a. Suradnjom bi se mogla obuhvatiti reforma sigurnosnog sektora, zaštita granica, borba protiv terorizma i radikalizacije te upravljanje krizama.

U lipnju 2015. Europsko vijeće ponovno je ukazalo na potrebu da se zemljama partnerima omogući sprječavanje kriza i upravljanje njima, među ostalim putem konkretnih projekata izgradnje kapaciteta s fleksibilnim zemljopisnim opsegom. S obzirom na posebne sigurnosne izazove s kojima se susreću zemlje partneri, EU bi trebao staviti naglasak na pojačanje suradnje u pogledu reforme sigurnosnog sektora. Novim EPS-om koji se nastavlja na Europski program sigurnosti² dat će se prednost borbi protiv terorizma te sprječavanju radikalizacije; suzbijanju ozbiljnog i organiziranog prekograničnog kriminala i korupcije te jačanju pravosudne suradnje u kaznenim stvarima te borbi protiv kibernetičkog kriminala u potpunom skladu s vladavinom prava i međunarodnim pravom, uključujući međunarodno pravo za ljudska prava.

² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija: Europski program sigurnosti, COM (2015) 185 završna verzija

Potrebna je proaktivna suradnja sa zemljama partnerima u susjedstvu kako bi se riješili glavni uzroci prekograničnih prijetnji te doprinijelo osiguravanju zajedničkih granica. Kako bi se riješile prekogranične prijetnje, trebala bi se u suradnji sa zainteresiranim zemljama partnerima povećati razmjena informacija i izgradnja kapaciteta. Nadalje, novim EPS-om riješit će se transverzalni sigurnosni problemi povezani s migracijom, primjerice krijumčarenje migranata, trgovina ljudima, socijalna kohezija te zaštita granica / upravljanje granicama.

Poduzet će se daljnji naponi za promicanje i jačanje provedbe Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti, rezolucija koje se na nju nadovezuju te rodne perspektive u okviru planiranja, provedbe i preispitivanja Zajedničke vanjske i sigurnosne politike.

Reforma sigurnosnog sektora: EU namjerava povećati suradnju s nadležnim tijelima zemalja partnera na pitanjima sigurnosti. Zainteresirane zemlje partneri trebale bi se podupirati u provedbi reformi civilne i vojne sigurnosti. Takva bi suradnja trebala uključivati pružanje strateških savjeta te savjeta vezanih uz politike, institucijske aktivnosti te aktivnosti za izgradnju kapaciteta, dijalog s civilnim društvom te podršku zajedničkim programima za sigurnost.

Borba protiv terorizma i sprječavanje radikalizacije: Prijetnje terorizma i radikalizacije pogađaju Europu i susjedstvo. EU će stoga povećati suradnju sa zemljama partnerima u pogledu borbe protiv terorizma, uključujući sprječavanje radikalizacije, borbu protiv nasilnog ekstremizma, podupiranje sudjelovanja kaznenog pravosuđa u borbi protiv terorizma te borbu protiv financiranja terorizma putem primjerenih okvira za borbu protiv pranja novca. Sudjelovanje civilnog društva, a posebno organizacija mladih, bit će ključno za sprječavanje radikalizacije. Postojeća Mreža za osvješćivanje o radikalizaciji (RAN) i njezin nedavno otvoren centar izvrsnosti bit će ključne platforme za razmjenu i suradnju. Rješavanje širih pitanja, kao što su neučinkovito pravosuđe, nejednakost spolova, govor mržnje, nezaposlenost mladih te nepismenost isto tako će činiti dio šireg napora u borbi protiv radikalizacije. Ključan će biti međukulturni dijalog kao onaj koji se promiče Zakladom Anna Lindh.

Suzbijanje organiziranog kriminala: organiziranim kriminalom i korupcijom može se oslabiti stabilnost u široj regiji. EU bi trebao povećati podršku zemljama partnerima u njihovoj borbi protiv ozbiljnog i organiziranog međunarodnog kriminala, uključujući borbu protiv krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima te razbijanje kriminalnih mreža promicanjem provedbe financijskih istraga kao dodatka alatima kaznenog prava. U tu je svrhu Europski program sigurnosti³ odlučio proširiti doseg ciklusa politike (o ozbiljnom i organiziranom kriminalu) na susjedne zemlje. EU bi trebao istražiti i mogućnost uključivanja zemalja partnera u postojeće mreže financijske istrage (primjerice mreže financijsko-obavještajnih jedinica). Nadalje, EU će i dalje surađivati sa zemljama partnerima u pogledu borbe protiv trgovine ljudima, krijumčarenja malog i lakog oružja i droge te će ih podupirati u provedbi integriranih i usklađenih politika o drogama. Gdje god je to potrebno, EU će

³ Europski program sigurnosti ([COM \(2015\) 185 završna verzija](#))

nastojati pojačati okvir za pravosudnu i policijsku suradnju sa zemljama partnerima te ustrajati na njegovoj provedbi. U suradnji s Interpolom trebala bi se provjeriti potreba za daljnjom izgradnjom kapaciteta tijela za provedbu zakona u susjednim zemljama te bi se trebalo raditi na olakšavanju razmjena informacija s državama članicama EU-a i Europolom. U okviru Eurojusta, EU će promicati veće sudjelovanje i suradnju u svrhu olakšavanja pravosudne suradnje u pogledu svih istraga o ozbiljnim zločinima.

Borba protiv kibernetičkog kriminala: Strategijom EU-a za kibernetičku sigurnost⁴ osigurava se okvir za daljnju suradnju sa zemljama partnerima u susjedstvu. EU bi trebao podržati izgradnju kapaciteta u pogledu kibernetičke sigurnosti i otporne informacijske infrastrukture te borbe protiv kibernetičkog kriminala i terorizma, među ostalim na temelju analize prijetnji, poticanja specijalizacije u provedbi zakona, osposobljavanja u području pravosuđa te podrške donošenju odgovarajućih nacionalnih politika, strategija i institucija u trećim zemljama. EU će i dalje s partnerima u susjedstvu promicati ratifikaciju i provedbu Budimpeštanske konvencije o kibernetičkom kriminalu među zemljama partnerima u susjedstvu. Konvencijom se osigurava model za izradu nacrtu nacionalnog zakonodavstva o kibernetičkom kriminalu te temelj za međunarodnu suradnju u tom području.

Ublažavanje kemijskog, biološkog, radiološkog i nuklearnog rizika: pomoći zemljama partnerima da povećaju pripravnost i kapacitet za reakciju, među ostalim putem centara izvrsnosti koje financira EU.

Suradnja u području zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) te rješavanje dugotrajnih sukoba: Strukturama koje su uspostavljene u okviru sigurnosne i obrambene politike EU-a može se koristiti kao forumima za razmjenu najboljih praksi, suradnju na zajedničkim ciljevima te izgradnju kapaciteta. Stoga će se sada poticati suradnja na pitanjima povezanim sa ZSOP-om. U svrhu poticanja partnerskog duha i zajedničkih odgovornosti za svaki slučaj pojedinačno trebalo bi se promicati sudjelovanje zemalja partnera u misijama i operacijama u okviru ZSOP-a, borbenim skupinama EU-a te njihovo pridruživanje odgovarajućim programima i agencijama, primjerice Europskoj obrambenoj agenciji i Europskoj akademiji za sigurnost i obranu. EU će nastojati uspostaviti dijaloge o sigurnosti i obrani sa zemljama partnerima te olakšati sudjelovanje službenika iz zemalja partnera u tečajevima na odgovarajućim akademijama za obranu. U skladu s EU-ovim sveobuhvatnim pristupom vanjskim sukobima i krizama, koristit će se svim dostupnim sredstvima, uključujući misije i operacije ZSOP-a ili posebne izaslanike EU-a gdje god je potrebno, u svrhu podrške upravljanju krizama i rješavanja dugotrajnih sukoba u susjedstvu.

Upravljanje krizama i odgovor na krizu: EU bi trebao pojačati kapacitet zemalja partnera za upozoravanje, sprječavanje i pripravnost nudeći bliska partnerstva u području civilne zaštite te suradnju s mehanizmima civilne zaštite u EU-u. EU bi trebao staviti veći naglasak i na aspekte zdravstvene sigurnosti jačanjem kapaciteta zemalja za učinkovito rješavanje prijetnji zdravlju, uključujući zarazne bolesti. U skladu s *ad hoc* odlukom, pristup slikama Satelitskog centra EU-a također bi se mogao razmotriti s obzirom na potrebe odgovora na

⁴ Kibernetička sigurnost u Europskoj uniji: otvoren, siguran i zaštićen kibernetički prostor (JOIN(2013) 1 završna verzija)

krizu. U tom pristupu od ključne će važnosti biti fleksibilnost programiranja te primjena EPS-a i ostalih financijskih instrumenata. Osigurat će se stoga bliska koordinacija između rada na sigurnosti u okviru ENI-ja s većim rasponom aktivnosti ZVSP-a/ZSOP-a i bilateralne suradnje država članica EU-a te suradnje s odgovarajućim međunarodnim organizacijama. Trebale bi se istražiti i sinergije s drugim instrumentima zajedno uz smjernice za rad na humanitarnoj pomoći na temelju potreba i vođenoj načelima te otpornosti i stabilizaciji. U skladu sa sveobuhvatnim pristupom, sudjelovanje država članica i agencija EU-a bit će ključno za osmišljavanje i provedbu podrške u sigurnosnom sektoru.

V. 3. MIGRACIJE I MOBILNOST

Savjetovanjem održanim u trenutku najvećeg priljeva migranata i izbjeglica preko susjednih zemalja utvrdio se snažan interes zemalja partnera za veću mobilnost prema EU-u. ESP-om će se odraziti intenzivna suradnja na području zakonite i nezakonite migracije

*Pojačana suradnja sa zemljama partnerima izvan susjedstva

*Veća podrška onima koji prihvaćaju izbjeglice i interno raseljene osobe te im pomažu

*Povećana suradnja na rješavanju glavnih uzroka nezakonite migracije i prisilnog raseljavanja

*Učinkovita suradnja na osiguravanju povratka i ponovnog prihvata te održivoj reintegraciji
Ali i

*Točnije utvrđivanje nedostajućih vještina u EU-u u svrhu olakšavanja uzajamno korisne zakonite migracije

*Veća podrška kružnoj migraciji

*Poticanje priznavanja kvalifikacija

*Pokretanje dijaloga o akademskoj mobilnosti

Na temelju nedavne izbjegličke krize pokazalo se da je rješavanje glavnih uzroka nezakonite migracije i prisilnog iseljavanja ključno za stabilizaciju susjedstva.

Europski migracijski program; Zaključci Europskog Vijeća od 25. – 26. lipnja te 15. – 16. listopada; Konferencijom na visokoj razini o istočnosredozemnoj i zapadnobalkanskoj ruti od 8. listopada te sastankom na vrhu u Valletti o migraciji od 11. – 12. studenoga 2015. potvrdila se nova politička potreba za čvršćom suradnjom sa zemljama partnerima EPS-a.

Razvijanje partnerstava na temelju integriranog pristupa

Suradnja s partnerima u pitanjima migracija i mobilnosti tijekom posljednjih godina intenzivirana je u okviru nekoliko značajnih pregovora o viznom režimu te niza partnerstava za mobilnost. Uspostavljen je dijalog i s drugim partnerima na istoku i jugu. EU se zalaže za jačanje suradnje sa susjedima i šire – sa zemljama zapadnog Balkana, Turskom, zemljama u širem području Bliskog istoka, Sahela i Roga Afrike. Razvit će se diferencirani pristup suradnji s različitim zemljama partnerima kako bi se potaknulo reforme i ohrabrilu njihovu predanost bližoj suradnji. S onima koji žele surađivati s EU-om radit će se intenzivnije na pitanjima viznog režima i mobilnosti, uključujući liberalizaciju viznog režima i dijaloge s partnerima u cilju uklanjanja prepreka.

Već su u tijeku regionalni dijalozi, primjerice procesi iz Rabata i Kartuma na jugu te procesi iz Budimpešte i Praga na istoku, kao i skupina Istočnog partnerstva za migracije i azil za

unutarregionalnu suradnju i programe. Mogao bi se razviti tematski okvir kako bi se omogućila učinkovitija suradnja u pitanjima migracija sa zemljama izvan susjedstva.

Promicanje uzajamno korisnih migracija i mobilnosti

Usporedno s naporima za suzbijanje nezakonitih migracija, EU i dalje vjeruje da treba promicati mobilnost i međuljudske kontakte. EU namjerava promicati bolje alate kako bi se utvrdilo u kojim područjima postoji potražnja za stručnom radnom snagom i potaklo priznavanje kvalifikacija državljana trećih zemalja koji rade u EU-u.

EU će ojačati svoj pravni okvir i promicati njegovu punu i prilagođenu provedbu uzimajući u obzir specifične situacije u kojima se nalaze zemlje partneri EPS-a.

U ožujku 2016. Komisija namjerava predstaviti izmjenu Direktive EU-a o plavoj karti kako bi se uvela poboljšanja i dodatno olakšalo ulazak visokokvalificiranih državljana trećih zemalja u EU i njihov boravak u EU-u. EU treba olakšati proširivanje akademske mobilnosti i poboljšati pravni okvir koji se odnosi na uvjete ulaska u EU i boravka u EU-u državljana zemalja EPS-a za svrhe istraživanja, studija, razmjene učenika, izobrazbe i volontiranja.

EU će surađivati sa zemljama EPS-a u cilju olakšavanja priznavanja vještina i kvalifikacija.

U suradnji s državama članicama promicat ćemo režim migracije kvalificirane radne snage, uključujući mogućnost da se zemljama EPS-a koje žele dodatno surađivati s EU-om u pitanju migracija ponude povlašteni režimi za njihove državljanke.

Kako bi se bolje procijenilo potrebe tržišta radne snage i ulogu koju migracije u tom smislu mogu imati, utvrdit će se platforma za dijalog s poduzećima, sindikatima i socijalnim partnerima. Dugoročno, bilo bi korisno razviti novi pristup zakonitoj migraciji koji bi se nastavljao na primjer sustava „iskazivanja interesa” u kojima se poslodavcima dopuštalo da odrede prioritete kandidate iz kruga prethodno odabranih kandidata.

Isto tako, ispitat će se djelotvornije načine povezivanja s dijasporom, jačanja regionalnih shema za mobilnost, uključujući mobilnost s juga na jug, te za suradnju u području povremene migracije, uključujući utvrđivanjem režima u odgovarajućim sektorima (primjerice poljoprivreda ili turizam) u skladu s Direktivom o sezonskim radnicima iz 2014. EU bi također trebao promicati programe migracije u malim i srednjim poduzećima te programe osposobljavanja za poduzetnike u europskim zemljama.

EU bi također trebao razmotriti mogućnost dopuštanja da se osobe koje privremeno borave u EU-u uključe u poslovnu, profesionalnu ili drugu aktivnost u svojim ishodišnim zemljama a da istovremeno zadrže glavno boravište u nekoj od država članica. Također treba riješiti pitanja povezana s učinkovitim slanjem doznaka.

Stvorit ćemo novi početni fond u okviru kojeg bi bio osiguran kapital za promicanje „kruženja mozgov”. Iz tog će se fonda pružati potpora migrantima koji se vraćaju u svoje ishodišne zemlje, nakon što su proveli određeno vrijeme u Europskoj uniji, kako bi se mogli ponovno integrirati i stečenim vještinama i znanjem doprinijeti lokalnom gospodarskom i društvenom razvoju.

EU će nastaviti promicati realističan i pošten pristup migracijama i energično suzbijati sve oblike i manifestacije rasizma i diskriminacije te promicati dijalog među kulturama, kulturnu raznolikost i međusobno razumijevanje.

Osiguravanje zaštite osobama kojima je potrebna zaštita

U širem susjedstvu EU-a u tijeku je nekoliko velikih dugotrajnih kriza te se tamo nalazi gotovo 40 % ukupnog broja izbjeglica i interno raseljenih osoba u svijetu. Stoga EU treba integriraniji i sveobuhvatniji odgovor u okviru kojeg se vodi računa o bliskoj vezi kratkoročnih humanitarnih potreba i dugoročnijih odgovora na razvojne potrebe i sigurnosna pitanja.

EU treba pomoći zemljama partnerima u razvoju njihovih sustava azila i zaštite pružanjem potpore osobama raseljenim zbog sukoba, uz posebno vođenje računa o djeci izbjeglicama bez roditelja, kako bi se osiguralo zadovoljavanje njihovih osnovnih potreba, zaštitu njihovih ljudskih prava te da njihov socioekonomski i ljudski potencijal ne bude izgubljen i da postane koristan društvima i zajednicama domaćinima. Novi će programi za regionalni razvoj i zaštitu (RDPP-ovi) u sjevernoj Africi i na Rogu Afrike, koji će s radom početi 2016., kao i postojeći RDPP-ovi na Bliskom istoku (u Jordanu, Libanonu i Iraku) biti ključni u postizanju tih ciljeva. Njihova je svrha izgradnjom kapaciteta i pružanjem pomoći, prije svega u sferi međunarodne zaštite i azila, pružati potporu zemljama partnerima koje udomljavaju velik broj raseljenih osoba, dijelom i tako što će se poboljšati otpornost prisilno raseljenih populacija i zajednica koje ih udomljuju.

Suzbijanje nezakonitih migracija

EU će surađivati sa zemljama EPS-a u cilju rješavanja i ublažavanja temeljnih uzroka nezakonitih migracija njihovih državljana i osoba koje kroz te zemlje prolaze.

EU će raditi na vraćanju, na dostojanstven i održiv način, onih koji nemaju pravo boravka u EU-u ili im je to pravo isteklo, uključujući sklapanjem i potpunom provedbom sporazuma o ponovnom prihvatu i programa dobrovoljnog povratka i ponovnog prihvata, u skladu s akcijskim planom Komisije za vraćanje. EU će također pomoći zemljama EPS-a u razvoju njihovih vlastitih politika povratka kako bi mogle vraćati osobe u njihove ishodišne zemlje. Također bi trebalo razviti odgovarajuće mehanizme kako bi se osiguralo da se osobe koje se vraćaju u svoje ishodišne zemlje mogu reintegrirati i pridonositi lokalnom gospodarstvu i društvu. Bit će mobilizirani svi alati za povećanje suradnje u području vraćanja i ponovnog prihvata, čime se ponovni prihvata stavlja u središte svih dijaloga s ishodišnim zemljama nezakonitih migranata i zemljama kroz koje oni prolaze⁵.

EU treba povećati potporu naporima usmjerenima na razvijanje nacionalnih i regionalnih strategija za rješavanje problema krijumčarenja migranata i za izgradnju integriranih standarda za kontrolu granica, u suradnji s odgovarajućim agencijama EU-a.

Jačanje suradnje u kontroli granica

⁵ Akcijski plan EU-a o vraćanju, 9. rujna 2015., COM(2015)453 završna verzija

Za bolju kontrolu migracijskih pritisaka nužna je proaktivna suradnja u području kontrole granica s partnerima u susjedstvu. Zajedno sa zainteresiranim zemljama partnerima EU će dodatno intenzivirati rad na razmjeni informacija te u području administrativnih kapaciteta i operativne i tehničke suradnje. To se može provoditi putem obuke, istraživanja, projekata za izgradnju kapaciteta i pilot-projekata sa zemljama partnerima, osobito putem odgovarajućih agencija EU-a, uključujući FRONTEX i EUROPOL.

VI. REGIONALNA DIMENZIJA

Savjetovanje se dijelom provodilo u okviru postojeće regionalne suradnje, i to će se nastaviti. Međutim, tijekom savjetovanja potvrđeno je postojanje velikog interesa za razvijanje novih načina suradnje sa susjedima susjeda.

* Novim kontaktima izvan granica područja EPS-a

* Novim tematskim okvirima za rješavanje zajedničkih problema, npr. u pogledu migracija, energetike, sigurnosti i zdravstva

U 2009. su EU i šest istočnih partnera, u skladu s predanosti temeljnim vrijednostima, uključujući demokraciju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, tržišnu ekonomiju, održiv razvoj i dobro upravljanje, pokrenuli Istočno partnerstvo. Od tada do danas EaP se razvio i postao je dinamičan forum za razmjenu i suradnju u širokom rasponu pitanja, od trgovine do energetike, prometa, obrazovanja i okoliša. Na sastanku na vrhu Istočnog partnerstva u Rigi 2015. utvrđeni su zajednički prioriteti – jačanje institucija, dobro upravljanje, mobilnost i međuljudski kontakti, tržišne mogućnosti i međusobno povezivanje – na kojima treba raditi s partnerima, uključujući u multilateralnom okviru Istočnog partnerstva. EU i njegovi partneri sami odlučuju o načinu nastavka međusobnih odnosa, i to je i dalje njihovo pravo.

Ostvaren je napredak u regionalnoj suradnji u južnom susjedstvu u okviru Unije za Mediteran. Ta se organizacija pokazala kao vrijedan forum za rasprave o političkim i gospodarstvenim pitanjima te kao okvir za suradnju u pitanjima od zajedničkog interesa i u operativnim projektima u regiji. Mnogi uključeni u javna savjetovanja preporučili su produbljivanje te suradnje. Komisija i Visoka predstavnica rade kako bi dodatno poboljšali tu regionalnu suradnju. Iz tog razloga, EU će u svojim naporima za regionalnu suradnju gdje je god to moguće davati prednost Uniji za Mediteran.

Trebalo bi intenzivirati međusobne odnose susjeda i promicati subregionalnu suradnju na istoku i jugu. Prema potrebi, regionalna suradnja između partnera susjedstva i država članica te zemlja kandidata i potencijalnih kandidata njegovat će se putem makroregionalnih strategija EU-a i programa teritorijalne suradnje, s perspektivom iskorištavanja potencijala tih strategija i programa u potpunosti.

U slučajevima kada veze i međuovisnosti s drugim partnerima moraju uključivati druge načine suradnje, trebalo bi uključiti i treće zemlje. EU će ponuditi suradnju u pitanjima od regionalnog značaja zemljama susjedstva i multilateralnim subjektima u široj regiji, uključujući zemljama u postupku pristupanja i drugim partnerima u sklopu Tematskih okvira. Tematski okviri služit će kao uobičajeni forum u kojem će se raspravljati o pristupima zajedničkim politikama, programima i investicijama koji imaju utjecaj i izvan susjedstva. To će biti *ad hoc* sastanci zainteresiranih stranaka iz južnog ili istočnog susjedstva u kojima će se

okupljati zainteresirane države članice, zemlje iz susjedstva i regionalni partneri te međunarodne financijske institucije, međunarodne organizacije i drugi donatori. Civilno društvo i organizacije iz privatnog sektora bit će pozivani prema potrebi. Format tih Tematskih okvira i uključene stranke ovisit će o pitanju koje se rješava, a nadovezivat će se na postojeće strukture. Posebni će prioriteti biti migracije, energetska i sigurnosna politika.

Turska je zemlja kandidatkinja za pristup EU-u i važan susjed EU-a i nekoliko zemalja partnera. Pri razvoju Tematskih okvira koji nadilaze susjedstvo EU treba nastaviti blisku suradnju s Turskom u pitanjima od zajedničkog interesa.

Odnosi EU-a s Ruskom Federacijom pogoršani su nakon nezakonitog pripojenja Krima i Sevastopolja te destabilizacije istoka Ukrajine. Postoji nekoliko pitanja koja se odnose na regiju u kojima bi bila korisna konstruktivna suradnja u rješavanju zajedničkih izazova i istraživanja dodatnih mogućnosti, ako uvjeti to dopuštaju.

Suradnja u drugim forumima bit će dopuna tim regionalnim dogovorima. EU treba povećati napore u smislu suradnje s partnerima u subsaharskoj Africi i Sahelu te u tom kontekstu osigurati usklađenost s aktivnostima povezanim sa Sporazumom iz Cotonoua. EU bi u politički dijalog, ulaganja i pomoć također trebao uključiti sve relevantne partnere na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi. To će uključivati daljnji razvoj dijaloga s Ligom arapskih država, suradnju s Organizacijom islamske suradnje (OIC), Vijećem za suradnju u Zaljevu (GCC), Afričkom unijom, Unijom arapskog Magreba te rad u okviru Zapadnomediterranskog foruma (dijalog 5+5). Inicijativa crnomorske sinergije razvila se u važan forum za rješavanje zajedničkih problema i poticanje političkih i gospodarskih reformi. EU treba nastaviti promicati regionalnu suradnju i povećati koordinaciju s Vijećem Europe, Organizacijom za sigurnost i suradnju u Europi (OSCE) i njezinim tijelima.

U Regionalnoj strategiji EU-a za Siriju i Irak kao i za prijetnju koju predstavlja ISIL/Da'esh iznesene su mjere koje EU i njezine države članice poduzimaju kako bi pridonijeli uspostavi mira i sigurnosti u Siriji i Iraku. Što se tiče Irana, nakon provedbe nedavnog sporazuma moguća je daljnja suradnja u regionalnim pitanjima, uključujući energetiku. S obzirom na stratešku važnost središnje Azije, EU bi trebao intenzivirati kontakte s relevantnim partnerima u cilju uspostavljanja čvrstih, trajnih i stabilnih odnosa sa zemljama u toj regiji.

VII. DJELOTVORNIIJA PROVEDBA

VII.1. FLEKSIBILNOST FINANCIJSKIH INSTRUMENATA

EU je odobrio značajna sredstva za potporu velikim naporima za stabilizaciju situacije u susjedstvu te je u okviru Europskog instrumenta za susjedstvo (ENI) stavio na raspolaganje preko 15 milijardi EUR za razdoblje od 2014. do 2020. Kako bi maksimalno povećao učinak tih sredstava EU će nastojati privući znatna dodatna sredstva povećanom suradnjom s međunarodnim financijskim institucijama i u okviru Fonda za poticanje ulaganja u susjedstvo (NIF). EU će modernizirati i strateški uskladiti svoje instrumente tehničke pomoći (TAIEX i Twinning) kako bi pružio prilagođenu potporu. EU i zemlje partneri nastavit će zajednički rad kako bi osigurali da financijska pomoć EU-a dođe do onih kojima je namijenjena i da se izbjegnu prijevare.

Utvrđivanje prioriteta za slanje pomoći temeljit će se na programima pridruživanja i partnerskim prioritetima. Bilateralne dodjele zemljama partnerima odražavat će prioritete EPS-a i razinu njihovih ambicija, a predanost reformama i njihovoj provedbi i dalje će biti ključna za dodjelu sredstava u okviru programa EPS.

Razvoj situacije u susjednim zemljama pokazao je da postoji sve veća potreba za međunarodnom financijskom i gospodarskom pomoći kako bi se pružila potpora potrebnoj tranziciji i stabilnosti. Postojećim instrumentima Europske unije osiguravaju se resursi koji su ciljano namijenjeni za rješavanje niza problema, ali u ta sredstva često ograničena u usporedbi s utvrđenim potrebama. Stoga će Komisija provesti dubinsku procjenu tijekom nadolazećih mjeseci s ciljem razvoja mogućnosti, uključujući i razvoj instrumenta, kojima se može bolje i učinkovitije odgovoriti na potrebe zemalja susjedstva za financijskim sredstvima, a istovremeno podupirati potrebne napore za ostvarivanje reformi koji su u tijeku. Taj bi se rad mogao temeljiti na iskustvu postojećih instrumenata, uključujući one nastale tijekom proteklih godina za potporu državama članicama EU-a.

Odgovor na krize u Siriji i Ukrajini te upotreba uzajamnih fondova primjeri su brze i fleksibilne upotrebe financijskih instrumenata EU-a. Međutim, potrebno je učiniti više kako bi se ubrzalo pružanje pomoći i osiguralo da ona bude bolje prilagođena političkim okolnostima i prioritetima koji se brzo mijenjaju.

Komisija i Visoka predstavnica nastojat će ubrzati isporuku pomoći pojednostavljivanjem procedura. Ispitat će mogućnost „pričuve za fleksibilnost” u okviru ENI-ja, tj. odvajanje dijela resursa koji će se koristiti za hitne programe za nepredviđene potrebe, posebno za potrebe u sukobima i nakon njih, potporu izbjeglicama, reagiranje na krize i katastrofe i za programe za uspostavu sigurnosti i stabilizaciju.

Razmotrit će se mogućnost mijenjanja financijskih propisa kako bi se neiskorištena sredstva iz te „pričuve za fleksibilnost” mogla prenositi u sljedeću godinu. EU će u okviru srednjoročnog pregleda instrumenata EU-a za vanjsko financiranje u 2017. razmotriti mogućnost pojednostavljivanja administrativnih postupaka i prema potrebi podnijeti prijedloge za izmjenu akata na temelju kojih se ti instrumenti odobravaju.

Poboljšana koordinacija među donatorima ključna je za što bolju upotrebu resursa, ali i za poboljšavanje vidljivosti doprinosa EU-a. Kad god je to moguće, u zajedničkom odgovoru EU-a u regiji trebalo bi naglasiti komponentu EU-a i pojačano se temeljiti na zajedničkim programima s državama članicama EU-a i analitičkim podacima iz svih izvora EU-a (uključujući delegacije EU-a, misije ZSOP-a i posebne predstavnike EU-a). Pojednostavljeni postupci olakšali bi ostvarivanje zajedničkih projekata s državama članicama i agencijama EU-a.

EU će poboljšati djelotvornu koordinaciju donatora s drugim mehanizmima financiranja EU-a, vodećim međunarodnim financijskim institucijama, Afričkom unijom, Arapskom ligom i Vijećem za suradnju zemalja Perzijskog zaljeva i u okviru Unije za Mediteran, Istočnog partnerstva i regionalnih foruma.

VII.2. VIDLJIVOST, KOMUNIKACIJA I KONTAKT

Bolja komunikacija i promicanje politika EU-a bit će u središtu novog EPS-a. Poboljšanom javnom diplomacijom pridonijet će se boljem objašnjavanju logike politika EU-a i pozitivnom utjecaju konkretnih djelovanja EU-a. EU bi trebao nastojati osigurati bolju vidljivost uporabe fondova EU-a za susjedstvo u razdoblju od 2014. do 2020. Vidljivost EU-a bi trebala biti uvjet za suradnju s partnerima u provedbi.

Potporna će pomoći u promicanju neovisnih, pouzdanih i vjerodostojnih medija. EU također može pružiti potporu državnim kapacitetima za stratešku komunikaciju kako bi se bolje razumjelo javno mišljenje, planiralo i prilagodilo kampanje kojima se objašnjava koristi od reformi.

Kao što je dogovoreno u Europskom vijeću, EU bi trebao surađivati s partnerima u razotkrivanju dezinformacija i odlučnom odgovoru na njih kada su usmjerene protiv EU-a. Odgovarajuća kombinacija proaktivnih strateških i taktičkih komunikacijskih alata omogućit će EU-u i njegovim partnerima da bolje prate i analiziraju medije, bolje shvate percepcije i argumente u zemljama partnerima te objasne koje su koristi od suradnje pojedine zemlje s EU-om, s krajnjim ciljem stvaranja pozitivne slike o potpori i suradnji u okviru EPS-a.

Veće sudjelovanje država članica u utvrđivanju prioriteta u komunikaciji trebalo bi pomoći u oblikovanju usklađenijeg glasa EU-a. Delegacije EU-a u zemljama partnerima blisko će surađivati s predstavnicima država članica u njihovim kontaktima s ključnim dionicima, posebno civilnim društvom. Promidžbene aktivnosti također su potrebne unutar EU-a kako bi se našim građanima objasnilo zašto su stabilnost, sigurnost i blagostanje u našoj neposrednoj blizini ključni za stabilnost i sigurnost samog EU-a.

EU bi u ovim pitanjima javne diplomacije trebao u većoj mjeri raditi s vladama, civilnim društvom, poslovnom zajednicom, sveučilištima i građanima u zemljama partnerima, a posebno s mladima, uključujući putem znanstvene diplomacije.

PARTNERSTVA ZA MLADE

Rad s mladima širom susjedstva bit će intenziviran stvaranjem partnerstava za mlade. Ta će partnerstva promicati međuljudske kontakte i mreže za mlade svih dobnih skupina u EU-u i susjednim zemljama u svrhu njegovanja međusobnog poštovanja, razumijevanja i otvorenosti društava. Potrebno je znatno povećati broj razmjena među školama i sveučilištima, uključujući mogućnost pilot projekta europske škole u susjedstvu. Uklanjanjem trenutnog ograničenja financiranja za studente koji odlaze u inozemstvo u okviru programa Erasmus potaklo bi se veći broj mladih Europljana na studiranje u zemljama partnerima, čime bi se poboljšalo veze između država članica i zemalja partnera.

Razvoj klubova „Prijatelji Europe” i mreža bivših studenata koji su sudjelovali u aktivnostima EU-a, a po mogućnosti i razvoj mreža „mladih ambasadora”, mogli bi biti alati za takvu promidžbu; isto vrijedi i za stvaranje foruma u čijem bi se okviru omogućilo razmjenu mladih lidera i budućih kreatora javnog mišljenja iz zemalja širom EU-a i njegovog susjedstva.

VIII. SLJEDEĆI KORACI

Ovom se Zajedničkom komunikacijom zaključuje formalni postupak savjetovanja o preispitivanju Europske politike susjedstva. Tijekom 2016. namjeravamo s državama partnerima raspravljati o prijedlozima iz ove Zajedničke komunikacije i kasnijim mišljenjima EU-a kako bismo na temelju preporuka iz ove Zajedničke komunikacije zajednički odredili kakvi će biti naši budući odnosi.